

Ert tjänsteställe, handläggare
Försvarsdepartementet

Ert datum
2022-04-22

Er beteckning
Fö2021/01204

Vårt tjänsteställe, handläggare
Sara Göransson Livijn, sara.goransson-
livijn@mil.se

Vårt föregående datum

Vår föregående beteckning

Yttrande över betänkandet Säkerhetsprövning av totalförsvarspliktiga (SOU 2021:82)

Inledning

Försvarsmakten tillstyrker utredningens förslag och anser i stort att de föreslagna åtgärderna förbättrar förutsättningarna för en ändamålsenlig och effektiv säkerhetsprövning. Försvarsmakten anser dock att förslagen inte fullt ut möjliggör en säkerhetsprövning dimensionerad för Försvarsmaktens krav på operativ förmåga. Utveckling av denna uppfattning görs nedan.

Försvarsmaktens synpunkter nedan är indelade i enlighet med betänkandets kapitelindelning.

Kapitel 8 - Ansvarig myndighet för säkerhetsprövning av värnpliktiga

Försvarsmakten ska ensam ansvara för säkerhetsprövningen av totalförsvarspliktiga som skrivs in för värnplikt i den myndighetens verksamhet (avsnitt 8.3.1-8.3.4)

Försvarsmakten tillstyrker utredningens förslag om att Försvarsmakten ensam ska ansvara för säkerhetsprövningen och anser att detta leder till en mer effektiv säkerhetsprövning samtidigt som Försvarsmakten får en ökad kontroll över verksamhetens säkerhetsskydd.

Uppfattningen att endast grundutbildningen genomförs inom ramen för värnplikt framförs återkommande i utredningen. Försvarsmakten vill dock förtydliga att värnplikten, enligt 1 kap. 4 § andra stycket lag (1994:1809) om totalförsvarsplikt, innefattar grundutbildning, repetitionsutbildning, beredskapstjänstgöring och

(SJO)

krigstjänstgöring. Den totalförsvarspliktige är således inskriven till värnplikt under grundutbildningen och hela den efterföljande period som individen är krigsplacerad i Försvarmakten. För att den föreslagna lydelsen av 3 kap. 4 b § säkerhetsskyddslagen ska vara förenlig med vad som stipuleras i lag om totalförsvarsplikt anser Försvarmakten att bestämmelsen bör justeras enligt följande.

Bedömningen enligt 4 § görs av Försvarmakten när det gäller totalförsvarspliktiga som skrivs in för värnplikt och under den tid totalförsvarspliktiga genomgår grundutbildning och är krigsplacerade enligt lagen (1994:1809) om totalförsvarsplikt i Försvarmaktens verksamhet.

Kapitel 9 - En ändamålsenlig och effektiv uppföljande säkerhetsprövning av värnpliktiga

Nytt lagstöd för den uppföljande säkerhetsprövningen av krigsplacerade i Försvarmakten (avsnitt 9.2)

Försvarmakten anser att det bör tydliggöras att en uppföljande säkerhetsprövning får göras under hela tiden den totalförsvarspliktige är krigsplacerad i Försvarmakten och tillstyrker utredningens förslag i den delen. Bestämmelsen, såsom den är formulerad enligt utredningens förslag, kommer dock enbart att kunna tillämpas för de befattningar som är placerade i säkerhetsklass 3. Som utredningen anger kommer en del av de totalförsvarspliktiga att utbildas mot en befattning placerad i säkerhetsklass 2. För att Försvarmakten ska kunna uppfylla kravet på operativ förmåga och snabbt få tillgång till personalresurser som krigsplacerats i verksamheten krävs att säkerhetsprövningen följs upp även för de som har en befattning i säkerhetsklass 2. Det skulle vara svårt för Försvarmakten att genomföra säkerhetsprövning av de som inkallas vid höjd beredskap och samtidigt möta de tidskrav som Försvarmakten har att beakta för mobilisering. Försvarmakten anser därför att det bör tydliggöras att Försvarmakten har stöd för att följa upp säkerhetsprövningen för samtliga befattningar som omfattas av totalförsvarsplikt och som ingår i krigsorganisationen.

För att bestämmelsen ska kunna tillämpas för samtliga befattningar som omfattas av totalförsvarsplikt, oavsett placering i säkerhetsklass 2 eller 3, anser Försvarmakten att 3 kap. 3 § tredje stycket säkerhetsskyddslagen ska ha följande lydelse.

En totalförsvarspliktig som efter avslutad grundutbildning med värnplikt krigsplaceras enligt 3 kap. 12 § lagen (1994:1809) om totalförsvarsplikt i Försvarmaktens krigsorganisation ska anses delta i den säkerhetskänsliga verksamheten under den tid beslutet om krigsplacering kvarstår.

Kapitel 10 - Reglerna om krav på samtycke för säkerhetsprövning av värnpliktiga behöver förändras

Ett generellt undantag bör inte införas (avsnitt 10.2)

Försvarmakten tillstyrker utredningens förslag att kravet på samtycke för registerkontroll ska undantas totalförsvarspliktiga som är placerade i säkerhetsklass 3. Försvarmakten vill dock påpeka att ett krav på samtycke för säkerhetsklass 2 kan innebära ett problem för Försvarmakten och att detta behöver övervägas fortsatt. Som en följd av kommande års ökade värnpliktsvolymerna kommer fler totalförsvarspliktiga skrivas in till värnplikt mot bakgrund av deras lämplighet i stället för motivation vilket troligtvis påverkar inställningen till registerkontroll. Försvarmakten anser vidare att det endast finns en begränsad möjlighet att hitta en annan lämplig befattning att utbildas mot om samtycke till registerkontroll för säkerhetsklass 2 inte ges under pågående grundutbildning. Försvarmakten vill även framföra att det kan uppstå situationer då totalförsvarspliktiga återtar sitt samtycke.

Kapitel 12 - Konsekvenser och ikraftträdande

Kostnadsmissiga konsekvenser (12.1.1)

Försvarmakten delar inte utredningens bedömning att förslaget inte skulle medföra några ökade kostnader för staten. Det nya förfarandet för grundutredningen kommer i framtiden att kräva större tidsåtgång.

Försvarmaktens tidigare uppskattning av antalet årsarbetskrafter uppgick till 8-10. Denna uppskattning innefattade inte personal som ska arbeta med samordning och administrativt stöd under grundutredning samt uppföljning. Uppskattningen innefattade vidare inte heller personal som centralt kommer behöva hantera antalet tillkommande utredningar i personärenden, både under grundutredningen samt uppföljningen av säkerhetsprövningen, eller hanteringen av arkiv. Ny bedömning av antalet årsarbetskrafter uppgår således till ungefär 20. Beräkningen utgår från den nu aktuella volymen för år 2025 på 10 000 säkerhetsprövningar per år. Om volymen ökar över tid kommer antalet årsarbetskrafter behöva öka därefter.

Sammanfattningsvis anser Försvarmakten att det krävs mer resurser till myndigheten för att hantera det nya förfarandet.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser (12.2)

I och med att genomförandet av grundutredningen är en ny uppgift för Försvarsmakten anser Försvarsmakten att förslaget bör träda i kraft 1 oktober 2023.

I beredningen av detta ärende har deltagit kommandör Jan Kinnander, överste Peter Nilsson, överste Jörgen Lönngren, överstelöjtnant Mattias Otterström, major Linda Svedin, Jonna Fagéus, major Mikael Hellsten, Patrik Sternudd, Jens Westlund, Björn Holmgren och Sanna Jonsson.

Detta yttrande har beslutats av chefsjurist Carin Bratt. I den slutliga handläggningen har dessutom deltagit sektionschef Katarina Hellner, Sven Westborg och, som föredragande, försvarsjurist Sara Göransson Livijn.

Carin Bratt

Chefsjurist

Sara Göransson Livijn

Sändlista

Försvarsdepartementet

Inom HKV

SC LEDS

LEDS CIO

LED PLANEK

PROD

MUST